MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH

DEPARTAMENT POLITYCZNO-EKONOMICZNY

WYDZIAŁ PRASOWY

Nr. 31

Warszawa dn. 14 grudnia 1947 roku

Przegląd Prasy
Z.S.R.R. i emigracji rosyjskiej

TREŚĆ:

PRZEGLĄD PRASY ZSRR I EMIGRACJI ROSYJSKIEJ

Nr. 31 Warszawa dn. 14 grudnia 27 r.

---

1. POLITYKA ZAGRANICZNA ZSRR I STOSUNEK DO ZAGADNIEŃ MIĘDZYNARODOWYCH.

POLSKA A LITWA:
IZWIESTJA z 11.XII. piszą, że wiadomości z Polski, Litwy i Łotwy wskazują na to, iż o rozwiązaniu pokojowem sporu polsko-litewskiego obecnie nie może być mowy. Dziennik zamieszcza szereg depesz donoszących o przygotowaniach Polski do ofenzywy przeciwko Litwy.

ANGLJA A Z.S.R.R.
IZWIESTJA 11.XII. Omawiają spotkanie Litwinowa z Chamberlainem w Genewie, które zdaniem dziennika cały świat śledzi z uwagą. Spotkanie to, piszą "Izwiestja" nie dało pomyślnych rezultatów. Platformy porozumienia nie udało się znaleźć. Prasa konserwatywna skorzystała ze sposobności aby zaatakować rząd sowiecki; zapomnia ona że porozumienie między Sowietami a konserwatystami angielskimi jest niemożliwe. Gdy cała prasa liberalna jednogłośnie konstatuje szkodliwość zerwania stosunków Anglji z Sowietami, nie tylko w dziedzinie ekonomicznej,- prasa konserwatywna jak dawniej wysuwa jako zarzut sprawę Kominternu. Sprawa jednak nie polega na Kominternie. Wysuwając tę sprawę konserwatyści mają na myśli stawkę na wojnę przeciwko Z.S.R.R. i unicestwienie władzy robotniczo-włościańskiej. Dziennik ubolewa nad tem, że konserwatyści szkodzą interesom swego kraji i własnej burżuazji oraz, że ich polityka prowadzi państwo po równi pochyłej.

POROZUMIENIE FRANCUSKO-ANGIELSKIE W SPRAWIE POLITYKI NA BAŁKANACH.
IZWIESTJA 11.XII. Kor.z Genewy pisze, że wśród wrzawy walk małych państw i poza ich plecami, wielkie mocarstwa dokonują jedną tranzakcję za drugą. Jako przykład może służyć osiągnięte porozumienie między Anglją i Francją na rachunek Grecji i Jugosławji. Francja która długo sprzeciwiała się udzieleniu pożyczki Grecji, wkońcu zgodziła się na to. Wzamian za to otrzymała 1.porozumienie z Grecją w sprawie długów wojennych 2.uznanie przez Ligę N.traktatu francusko-jugosłowiańskiego. Za prawo nowego wyjścia na drogę polityki bałkańskiej, Francja ze swej strony zapłaciła ustąpieniem Anglji sfery swoich ekonomicznych wpływów w Grecji.

IBIDEM Kor. bukaresztański Petresku pisze,że niedługo przed śmiercią Bratianu postanowił uczynić trzecią z rzędu próbę porozumienia ze Związkiem Sowietów. Bratianu miał na posiedzeniu przygotowawczej Komisji dla spraw rozbrojenia zaproponować ZSRR.zawarcie paktu o nieagresji, przewidującego uznanie obecnych granic i aneksję Besarabji. Już zgóry wiedząc o ustosunkowaniu się Związku Sowietów do tego rodzaju propozycyj, Bratianu miał zamiar zużytkować swój manewr w tym celu,aby uzyskać uznanie nowych gwarancyj od Francji i Anglji. Zgodnie z jego projektem państwa Małej Ententy Włochy,Francja i Anglja zawarłyby konwencję, zobowiązującą każdego z jej członków do wystawienia 300 tys.armji dla obrony państwa zaatakowanego. Plan ten mimo swej iluzoryczności,miał jeden cel na oku- skłonienie Anglji do gwarantowania nienaruszalności obecnych granic Rumunji. Pogoń za gwarancjami będzie cechować i obecną politykę Rumunji. Różnica polegać będzie na tem,że frankofilska linja liberałów ulegać będzie silnemu naciskowi,zarówno z zewnątrz jak i z wewnątrz kraju. Wśród kandydatów do sojuszu z liberałami znajduje się wiele elementów,popierających zbliżenie z Anglją. Do anglofilów zalicza się i wódz caranistów Maniu. Dla intryg na Bałkanach i walk o wpływy między Francją,Włochami i Anglją otwierają się w związku ze śmiercią Bratianu nowe perspektywy.

3. ŻYCIE PARTYJNE.

XV ZJAZD PARTJI

"IZWIESTJA CIK ZSSR" z dn. 9/12 ogłasza mowę p.Stalina, wygłoszoną na XV zjeździe partji po przemówieniach przywódców opozycji p.p.Rakowskiego i Kamieniewa. Odpowiadając wymienionym działaczom, oświadczył p.Stalin, że w sprawie sytuacji międzynarodowej nie ma opozycja głosu wobec czego nie będzie on tej sprawy poruszał. Następnie powiedział p.Stalin, że opozycja nie ma żadnego prawa do nadużywania tytułu "odłamu lewicowego" partji : jest ona bowiem w rzeczywistości odłamem prawicowym. Deklaracja p.Rakowskiego o tem, że na wypadek wojny opozycja popierać będzie rząd sowiecki nie ma dla tego rządu, zdaniem p.Stalina, żadnego znaczenia. Poparcie kilku opozycjonistów nie przedstawia dla partji żadnej wartości. Partja domaga się od opozycji tylko jednego: aby przestała przeszkadzać rządowi sowieckiemu. Odpowiedź p.Kamieniewowi poświęcona była przeważnie polemice osobistej z tym działaczem. Zaprzeczając twierdzeniom p.Kamieniewa o tem, że opozycja broni ~~przy~~ zasad komunizmu leninowskiego i tradycji bolszewizmu, zakończył p.Stalin swe przemówienie cytatą z artykułu Lenina: "Z opozycją należy skończyć".

IBIDEM z dn. 10/12 ogłasza przemówienie prezesa C.K.K. partji Ordżonikidze, wygłoszone na zjeździe partyjnym. Pierwsza część przemówienia tego poświęcona była omówieniu działalności C.K.K. partji i walki tej instytucji partyjnej z opozycją. Potępiając w ostrych wyrazach akcję opozycji oświadczył p.Ordżonikidze, że opozycja stanowi obecnie drugą partję, co jest rzeczą niedopuszczalną podczas istnienia dyktatury proletarjackiej. Przytaczając szczegóły z akcji opozycyjnej oświadczył p.Ordżonikidze, że z powodu aresztowania opozycjonisty Mraczkowskiego wydała opozycja odezwę do klasy robotniczej, nawołując ją do organizacji demonstracji protestacyjnych. W odezwie tej żąda opozycja zwolnienia Mraczkowskiego. Wracając w innej części swego przemówienia do sprawy Mraczkowskiego oświadczył p.Ordżonikidze, że rząd sowiecki nie miał innego wyjścia jak aresztowanie Mraczkowskiego, który pozostać musi w więzieniu. Obecność opozycji w partji jest nadal rzeczą niedopuszczalną.

IBIDEM przytacza uchwałę zjazdu w sprawie powyższego sprawozdania C.K.K. Zjazd uznał akcję C.K.K. zwróconą przeciwko opozycji, za odpowiadającą wymaganiom chwili i interesom partji komunistycznej i utworzył specjalną komisję, która zredagować ma ostateczny tekst rezolucji.

OPOZYCJA NA UKRAINIE SOWIECKIEJ

"ZWIEZDA" z dn. 7/12 /Dniepropietrowsk/ ogłasza obszerną deklarację byłego członka partji Kryczewskiego, który został wykluczony z partji wskutek udziału w akcji opozycyjnej. Prosząc o przyjęcie go z powrotem w skład członków partji demaskuje Kryczewski wszystkie szczegóły akcji opozycyjnej w USRR poczynając od roku 1926. Według twierdzeń Kryczewskiego opozycja wahała się do końca 1927 roku przed przystąpieniem do akcji nielegalnej, posiadała jednak dobrze zorganizowaną organizację frakcyjną, podzieloną na dwa ugrupowania: grupę demokratyzmu centralnego i grupę zjednoczonej opozycji "trockistów". Na czele opozycji tej stał przez pewien czas obecny członek poselstwa sowieckiego w Warszawie p.Kociubiński. Bezpośrednia akcja opozycji polegała przeważnie na zbieraniu podpisów pod deklaracjami opozycyjnemi. Ostatnia centrala opozycyjna w Charkowie utworzona została przez aresztowanego obecnie opozycjonistę Mraczkowskiego. Z wybitnych działaczów sowieckich w organizacji opozycji na Ukrainie brali bezpośrednio udział Trocki, Vujovic, Alski, Poznański i inni. Na czele opozycji na Ukrainie znajduje się prezydjum w składzie Rozenhausa, Mieszkowej, Gordona, Zeldina, Tarszysa, Doncowa, Łoszczenowa i Korobkowej.

4. SPRAWY NARODOWOŚCIOWE.

POLITYKA SOWIECKA NA UKRAINIE

"POSLEDNIJA NOWOSTI" z dn. 6/12 /Paryż, pismo demokratyczne/ ogłasza artykuł w sprawie tarć, wywoływanych w ukraińskiej partji komunistycznej przez różnicę poglądów w sprawie polityki ukrainizacyjnej rządu USRR. Opozycja w osobach p.p. Waganiana i Zinowjewa występowała niejednokrotnie przeciwko polityce ukrainizacyjnej, twierdząc, że polityka ta wywołuje zbyteczne wydatki na sztuczne utrzymywanie rozmaitych ukraińskich instytucyj kulturalnych /Waganian/ oraz że polityka ta sprzyja rozwojowi tendencyj "petlurowskich" na Ukrainie i sprzeczna jest z ogólną tendencją sowieckiej polityki narodowościowej /Zinowjew/. Sekretarz C.K. ukraińskiej partji komunistycznej Kaganowicz określa tego rodzaju poglądy jako "objawy szowinizmu wielkoruskiego" w partji. Narówni z tym "szowinizmem wielkoruskim istnieje w partji "szowinizm ukraiński", hasło którego określić można jako: "precz z Moskwą". Tego rodzaju poglądy reprezentowane są przez Chwiljowego i Szumskiego, którzy oskarżają partję komunistyczną o zdradę rewolucji proletarjackiej, tendencje "drobnomieszczańskie" i szowinizm rosyjski. Osobiście jest Kaganowicz zwolennikiem polityki pośredniej pomiędzy szowinizmem wielkoruskim a szowinizmem ukraińskim w partji.

"KOMMUNIST" z dn. 3/12 podaje wyniki dokonanej w Charkowie w celu stwierdzenia wyników ukrainizacji lustracji okręgowych instytucyj sowieckich. Lustracja ta stwierdziła zupełną powierzchowność ukrainizacji pracy biurowej we wspomnianych instytucjach. Cała korespondencja wewnętrzna odbywa się wyłącznie w języku rosyjskim. Listy przeznaczone dla korespondencji zewnętrznej pisane są w języku rosyjskim i tłumaczone na język ukraiński przez maszynistki przy przepisywaniu na maszynach. Wobec tego rodzaju praktyk listy te nie są zrozumiałe nawet dla tych instytucyj, które je wysyłają i wymagają powtórzenia w języku rosyjskim. Instrukcje w sprawie zwolnienia urzędników, którzy nie władają językiem ukraińskim, oraz przyjmowania na wakujące posady jedynie urzędników, władających językiem ukraińskim, nie zostały uwzględnione przez charkowskie instytucje okręgowe. Lustracja giełdy pracy w Charkowie stwierdziła, że wszystkie czynności w tej instytucji przeprowadzane są wyłącznie w języku rosyjskim. Również wyłącznie w tym języku prowadzona jest praca oświatowa i kulturalna wśród robotników ukraińskich.

TEATR TATARSKI

"WIECZERNIAJA MOSKWA" z dn. 3/12 podaje, że w Moskwie utworzony został pierwszy teatr tatarski, do zespołu którego należy szereg wybitnych artystów pochodzenia tatarskiego. Repertuar teatru obejmuje przeważnie rewolucyjne sztuki.

5. ŻYCIE GOSPODARCZE.

ELEKTRYFIKACJA AZERBAJDŻANU

"IZWIESTJA CIK ZSSR" z dn. 10/12 podaje, że w styczniu 1928 roku rozpocznie swoją działalność wielka elektrownia w Nusze oraz druga mniejsza w Zurbanadzie. Obydwie te elektrownie będą dawały Azerbajdżanowi 15 miljonów kilowato-godzin prądu rocznie. Cała instalacja elektrowni została wykonana w ZSRR.

10. NOTATKI I INFORMACJE.

BANDYTYZM NA UKRAINIE SOWIECKIEJ
Ukraińska prasa sowiecka podaje szereg wiadomości w sprawie rozwoju bandytyzmu na terytorjum USRR. Pismo charkowskie "Kommunist" z dn. 5/12 podaje, że napady na sklepy oraz przechodniów na ulicach Charkowa zdarzają się codziennie, pismo dniepropietrowskie "Zwiezda" z dn. 3/12 donosi o napadzie, dokonanym przez uzbrojonych bandytów w śródmieściu na kasjera sowieckiego banku Przemysłowego w Dniepropietrowsku. Podczas tego napadu zabili bandyci jednego milicjanta i ranili ciężko drugiego. Ibidem donosi o napadzie uzbrojonych bandytów na stację kolejową Wieliko-Adopol w okolicach Dniepropietrowska i obrabowaniu tej stacji. Szereg notatek w sprawie napadów bandyckich, utarczek pomiędzy bandytami a milicją sowiecką podaje również pismo kijowskie "Proletarska Prawda". Według wszystkich tych pism bandytyzm ten posiadać ma zabarwienie wyłącznie kryminalne.

ODEZWA DO MŁODZIEŻY SOWIECKIEJ
"BAKINSKIJ RABOCZYJ" z dn. 27/11, ogłasza podpisaną przez szereg działaczów sowieckich wtej liczbie przez komisarza ludowego oświaty p.Łunaczarskiego oraz prezydenta Akademji Nauk p.Karpińskiego odezwę do młodzieży sowieckiej. Odezwa ta nawołuje młodzież do studjowania języków obcych, przedewszystkiem niemieckiego, francuskiego i angielskiego, do tworzenia kółek w celu prganizacji studjów językowych w celu opanowania "wszystkich zdobyczy techniki burżuazyjnej" oraz zacieśnienia kontaktu pomiędzy ludnością ZSRR a klasą robotniczą całego świata.

ODWOŁANIE POSŁA PIOTROWSKIEGO
"RUL" z dn. 11/12 /Berlin, pismo demokratyczne/ donosi, że poseł sowiecki w Tallinie p.Piotrowski zostanie odwołany do Moskwy w związku ze sprawą emigranta rosyjskiego Żukowskiego, który oskarżył poselstwo sowieckie w Estonji o namawianie go do dokonania prowokacyjnego zamachu terorystycznego przeciwko Piotrowskiemu.

P.MILUKOW W PRADZE I BERLINIE
IBIDEM z dn. 10/12 donosi, że znany działacz polityczny p.Milukow wygłosił w Pradze czeskiej odczyt publiczny na temat "Rosja spółczesna a stosunek emigracji rosyjskiej do niej". Podczas tego odczytu oświadczył p.Milukow, iż nie należy do tych, którzy sądzą, że w Rosji zbliża się chwila ostatecznych rozstrzygnień. Nie wierzy p.Milukow również w zwycięstwo radykalnej opozycji komunistycznej, przepowiada raczej ewolucję umiarkowanego komunizmu. Emigracja rosyjska, zdaniem p.Milukowa, odwraca się od ideologji aktywistycznej i szuka nowych dróg politycznych. Drogę do Rosji znaleźli narazie, zdaniem p.Milukowa, jedynie zwolennicy prądu eurazyjskiego. P.Milukow konstatuje to wbrew swemu nieprzychylnemu stosunkowi do tego ruchu, który, zdaniem jego, przygotowuje Rosji rządy faszystowskie. Zebrana na odczycie publiczność ustosunkowała się do p.Milukowa raczej nieprzychylnie.

WYBÓR P.LWOWA
"WOZROŻDENJE" z dn. 8/12 /Paryż, pismo o kierunku umiarkowano-monarchistycznym/ donosi, że rada naczelna Rosyjskiego Zjednoczenia Centrowego na emigracji powołała p.Mikołaja Lwowa, działacza, zbliżonego do gen. Wrangla, na stanowisko prezesa tego Zjednoczenia. Stanowisko to zajmował przed swym ustąpieniem z pisma "Wozrożdenje" p.prof.P.B.Struwe.

ROSYJSKA EMIGRACJA MONARCHISTYCZNA NA DALEKIM WSCHODZIE

"RUL" z dn. 10/12 /Berlin, pismo demokratyczne/ donosi, że w.ks. Mikołaj Mikołajewicz polecił gen.Horwatowi rozpocząć pracę nad zjednoczeniem emigracji rosyjskiej na Dalekim Wschodzie. W wywiadzie, udzielonym pismom rosyjskim w Chinach, oświadczył gen. Horwat, iż nie dąży osobiście do żadnych honorów i gotów jest odstąpić pierwszeństwo gen.Siemionowowi lub p.p.Mierkułowowi i Gondattiemu o ile zdołają dokonać zjednoczenia emigracji rosyjskiej. Na podstawie informacji, otrzymanych ze źródeł japońskich i chińskich, p.Horwat stwierdził, że utworzona przez emigrację rosyjską na Dalekim Wschodzie organizacja polityczna liczyć może na uznanie władz pekińskich i japońskich, pod warunkiem uznania w.ks.Mikołaja Mikołajewicza za kierownika rosyjskiego ruchu przeciwsowieckiego.

P.STRUWE O ZSRR

"ROSSIJA" z dn. 10/12 /Paryż, pismo pod redakcją prof.P.B. Struwego/ ogłasza artykuł p.prof.Struwego w sprawie sytuacji w ZSRR i kryzysu sowieckiej partji komunistycznej. Zdaniem p.Struwego klucz do sytuacji w ZSRR znajduje się w zagadnieniu gospodarczym. Kryzys władzy sowieckiej polega na niemożliwości i bezsensowności organizacji gospodarki socjalistycznej w państwie, otoczonym przez państwa kapitalistyczne. Rosja socjalistyczna będzie musiała przekształcić swój system gospodarczy w system wyraźnie i szczerze kapitalistyczny, lub krocząc nadal po drodze gospodarki socjalistycznej dokonać przewrotu rewolucyjnego w świecie kapitalistycznym. Stojąc bezwzględnie po stronie tego ostatniego wzywa p.Struwe swych rodaków po bezwzględnej walki o wolność polityczną Rosji.

PODRÓŻ GEN.KUTIEPOWA

IBIDEM donosi o szczegółach pobytu gen.Kutiepowa w Bułgarji, gdzie odwiedził działacz ten wszystkie większe ośrodki emigracji rosyjskiej. Pobyt gen.Kutiepowa na półwyspie Bałkańskim stwierdził, zdaniem pisma, karność organizacji wojskowych na emigracji rosyjskiej i gotowość tych organizacyj do dalszej walki z rządem sowieckim.

WODZOWIE OPOZYCJI W MOSKWIE

"SIEGODNIA" z dn. 13/12 /Ryga, pismo demokratyczne/ podaje, że Trocki zamieszkał w Moskwie w mieszkaniu swego przyjaciela politycznego byłego komisarza ludowego poczty Smirnowa. Zinowjew i Radek zamieszkali również w Moskwie.

WYBORY DO SOWIETÓW

"IZWIESTJA CIK ZSSR" z dn. 10/12 donosi, że prezydjum C.K.W. sowietów ZSRR ogłosiło instrukcje w sprawie wyborów do sowietów miejskich i wiejskich na Ukrainie sowieckiej. Instrukcja ta zawiera wszystkie zastrzeżenia, poczynione w związku z wynikiem zeszłorocznej kampanji wyborczej.

ŚWIĘTA SOWIECKIE

IBIDEM donosi, że rada komisarzy ludowych zatwierdziła listę 12 dni świątecznych, które mają być obchodzone w ZSRR w roku 1928. Są to: Wielka Sobota, dwa dni Wielkanocy, dzień Wniebowstąpienia Pańskiego, święto Ducha świętego, dzień Przemienienia Pańskiego oraz dwa dni święta Bożego Narodzenia oraz dzień Nowego Roku. Prócz tego obchodzone być mają święta rewolucyjne: dzień Lenina, dzień upadku caratu, dzień komuny paryskiej, dzień 1-go maja oraz dwa dni święta rewolucji październikowej. Wszelka praca w powyższe dni świąteczne została wzbroniona na całem terytorjum ZSRR.